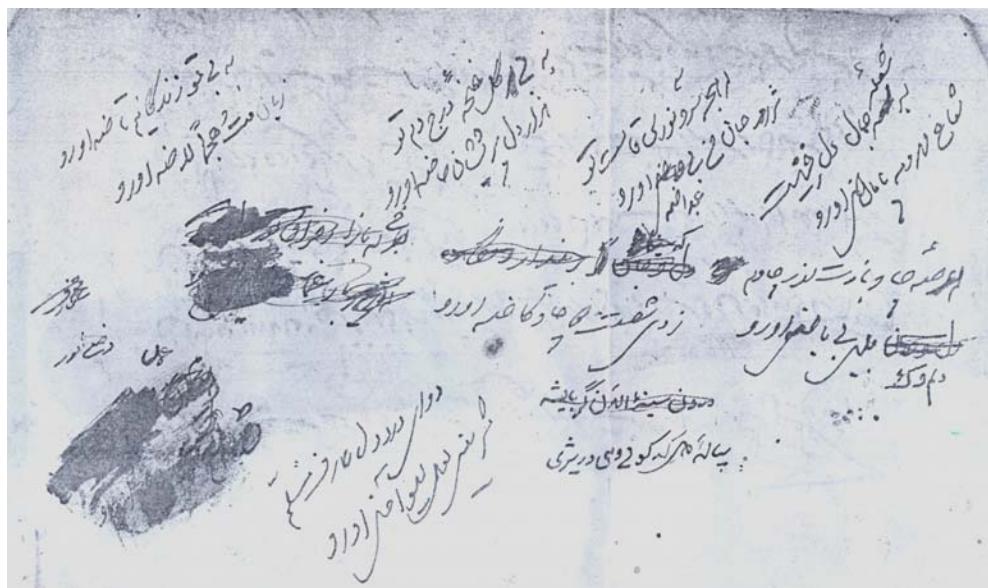

رهشنووسی شیعریکی بلاونه کراوه (عارف)

سهلاح عبدول قادر

به شیک له رهشنووسی شیعره بلاونه کراوه کانی عارف

گهر بمانه وی بهره‌هی شیعري شاعيراني کلاسيکي کورد کوبکهينه و هو سوراغي بهدهستهينان و ساگردهنه و هو هولی ليکولينه و هيابن بدھين، پيوستمان به دهستختنى سهرجهم ئهو كەشكۆل و بەيازو پارچە كاغەزه پواوو شيليروانى زانايانى ئايىنى کورد دھييت، كە لەتافى لاوى و قۇناغى فەقىيەتى و سەرىدەمى مەلايەتىدا، شەونخۇونى و ماندووبۇونيان لەپىتىاوي نۇوسىنە و هيابندا كېشاوه، گەرچى زۆريەي ئهو خويىندەوار و مۇنۇهرانەي پەروھرەي حوجرەي مزگەوتەكانى کوردىستان خوشنووس بۇون و لەبوارى خەت و نۇوسىندا دەستەرنگىن و ناوازمبۇون، بەلام نۇوسىنە و هو ئهو كەشكۆلە شیعرييانە بە پىنۇوسى كۈن و بەكارھيئانى خەتى شكستەي فارسى، ئاستەنگ و لەمپە لەبەردهم ليکولەردا دروست دەكات و بە هەولۇ و كۆششۇ و ردبوونە و مەيمىكى

پر پشتو و قولبونووهیکی ماندوونهناسانه بهنیو ناوړوک و اتای شیعره کاندا نبیت، ناتوانزیت شیعره کان یا بلین کهشکوله که بهتماوی و وهکو پیویست ساغبریتهوه دوا برپار له سهر بهیت شیعریک یا وشهیمک به ئاسانی نادری و لیکوله دهروونی ئاسویه نابیت و خوی له سمر شیعره که یهکلا ناکاتمهوه.

کهواته کارکردن لهو بوارهدا بهدوای سهرئیشدا گهړان و بهچیای سهختی کوپیدا هه لزنانه، بویه پروژه هی ساغبردنهوه توییشنهوه کهشکول و دهستنووسی کوئی شاعیران، پشتوی درېژو ئارامی و له سمرخویی ګرهکه.

دیاره له ګه لئه راستیانه ئاماژم پیکردن، هندی دهروون ئاسوودهی و چېږی ګیانی و ئارامی جهستیی له کاتی کارهکه داو بهتایبیت دوای کوتاییهاتنى روو له لیکوله دهکن، جار به جاریش چاوه نووسینی خوشنووسی دهسترنگین و شیعری ئاوداری شیرین و وینای شیعری و خمیالی فراوانی شاعیرانه دهکه شیتنهوه، که ژماره یک شیعری هستبزونین کاریگهري له هستی مرؤه دهکن و بهرهو جیهانیکی ئازادو پر وشهی شیعری ناسک دهیبهن.

بیست سالیک دهی ئالوده کهشکول و بهیازه شیعرییه دهستنووسه کانی باوکم (ماموستا سهید عهدولقادری واعیظ) بوم و جار به جار خوی پیمانهوه سهرقال کردوه و بونهته خولیای سمرم، ناوه ناووهش و هر لاهکوتایی سالانی هشتاده هندی پارچه شیعری ناوازم لی ده رهیناون و بویه که مجار له پروژنامه گوقاره کاندا بلاو مکردوونه تمهوه.

لهم دواییه داو بهتایبیت ماوهی دوو سالیکه به ساغبردنهوه لیکولینهوه ئاماډه کردنی کهشکولی ناوبراوه و خه ریکم، ئوهبوو له لاپریه کی زه ردی کونداو له پشت شیعریکی فارسی (حقيقی) شاعیره و رهشنووسی شیعریکی کوردیی بالونه کراوه برقاوه کوت، که زوریه دیپه شیعرییه کانی به زه حمه تیکی زور دخوینرانهوه، بهلام هه رچونیک بوو- جګه له دیپه شیعریک- سه رجم شیعره کم ساغبردنهوه به پیووسی ئه مروی کوردی نووسیمهوه، تمنها ئه دیپه شیعره نه خوینڑایوه، که زور ره شکراوه تمهوه بهتماوی کوراډه تمهوه.

به پیی دوا دیپری شیعره که نازناوی شاعیر (عارف) بووه و هکو له ګوشیه کی پارچه کاغه زه که دا نووسراوه، پیده چنی ناوی (موحه مهد) بوبی و نازناوی شیعری (عارف) بوبی، ياخود هر ناوی خوی (موحه مهد عارف) بووه (عارف) که کردوه به نازناوی شیعری خوی، چونکه به بچوکی و له که ناری کاغه زه کمهوه نووسراوه (موحه مهد عارف)، ئیتر نازانین عارف یا موحه مهد عارف کییه؟ و لهچ سه ره میکدا ژیاوه و ئاستی شاعیریتی و شیعرنوسینی چون بووه؟ ګړچی به پیی ئاستی هونهړی و هستی ئهندیشنه شیعره که، وا ده دکه کوي شاعیریکی به توانا بالا دهست بووه.

کاتی خوی که باوکم له زیاندابوو ئه پارچه کاغه زم به رچاوه که تووهو چهند جاریک باوکم شوین و سال و بونهی دانانی شیعره که حه قیقی-ی بو باسکردووم، بهلام (له یام نییه) هیچ ئاماژه کی بو شاعیر و سال و شوینی دانانی ئه شیعره تر کردیت. بهلام و هکو له ئهوم بیستووه، شیعره که حه قیقی، (که له سمر دیوه که) تری هه مان پارچه کاغه زه) له ده روبه هر سالی 1925 داو له ناوجه کی موکریاندا حه قیقی نووسیویه تی، بویه پیده چنی لهو سالانه دا که باوکم له پروژه لاتی کوردستاندا فهقی بووه، هاوه لیکی فهقیه تی باوکم ئه شیعره دانابی و له سمر ئه پارچه کاغه زه نووسیبیتنهوه، دلنيام که ئه شیعره بهختی باوکم نه نووسراوه تمهوه، ئیتر کنی نووسیویه تمهوه و چون و که و له کوی؟.. نازانین!

بهلام و هکو پیشتر ئاماژم پیکرد، زور ریی تیده چنی که پیش یا پاش سالی 1925 نووسرایتنهوه.

دیاره لمناو شاعیرانی کورداو بەپیش سەرچاوه میزۇوییەکانی ئەندەبى کوردى تمنها يەك شاعير ھېبووه نازناوى شیعري (عارف) بۇوه خۆئى ناوى شیخ مەحمود بۇوه لەسەدەن نۇزىدەدا ئىواوه لە كتىبى (تاریخ مشاھر كرد) بى بابا مەردۇخ ناوى براوه كەمیك باسى ئىيان و شیعرو شاعیرىتىيەكە كراوه، ئاشكرايە كە ئەم (عارف) لەم (عارف) بى ئىرە جىايىھ، بەھۆى ئەم ناوى (موحەممەد) بۇوه لەسەدەن بىستەمدا ئىواوه ناشنای باوكم بۇوه.

دەقى شیعەكە، كە بۇ يەكە مجارە بلاۋەكىرىتەوه:

بەبى تۇزىنەگانىم تالە ئەورۇق
زوبانى (متُ هەجراً) لالە ئەورۇق

بەبى گولۇغۇنچەبى دەرجى دەمى تۇ
ھەزارى دل، پەريشان حالە ئەورۇق

لەھىجرى سەرۇرى نەورە سقامەتى تۇ
شەدەن، جانى منى عەبداللە ئەورۇق

لەبەر شوعەلە جەمالى دلپەقىنەت
شوعاعى مىھرو مەھ، پامالە ئەورۇق

لە عەرصەى چاوى بازت، نۇرۇرى چاوم
دەم وەك بولبۇلى بى بالە ئەورۇق

دل و جان گەر بىرىندارو فيڭارە
زەندە شەھىتى دووچاوى كالە ئەورۇق

لە بازىپى فيراقى تۇ، دللى من
لە ئىزىز بارى غەما حەممەلە ئەورۇق

* دەواى دەردى دلى (عارف) موسەللەم
مژىنى لەعلى لىيۇ ئالە ئەورۇق

* (متُ هەجراً): لەبەر كۆچكىرىنت وامردم.

* ھەزار: بولبۇل، ھەلەيەكى باو ھەيە لەجياتى (ھەزار) دەلىن (ھۇزان) كە دیاره دەممايدىم بەھەلە ھاتووه، بەلام پىيۈستە راست بىكىرىتەوه.

* موسەللەم: سەلمىنڈراوه.